

[AM2021.12.08V2]

Retten i Aarhus' DOM - 2. marts 2020 - 5-3137/2019 - SAV-2018-3100101-497

Erstatningssøgende E mod Anklagemyndigheden

Denne sag er behandlet med domsmænd.

Tilkendegivelse af 14. marts 2019 er modtaget den 14. marts 2019

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag drejer sig om, hvorvidt E er berettiget til erstatning efter retsplejelovens § 1018a i forbindelse med varetægtsfængsling i perioden fra den 16. september 2017 kl. 15.12 til den 8. maj 2018 kl. 15.25.

E blev ved dom af 8. maj 2018 afsagt af Retten i Aarhus frifundet for den rejste tiltale.

E har nedlagt påstand om erstatning på 200.100 kr. kr. med tillæg af procesrente fra kravets fremsættelse 25. maj 2018 for så vidt angår 167.350 kr., og fra den 24. februar 2020 for så vidt angår 32.750 kr.

Erstatningskravet er opgjort således:

1. døgn	6.500 kr.
106 efterfølgende døgn a 800 kr.	84.800 kr.
128 efterfølgende døgn a 850 kr.	108.800 kr.
I alt	200.100 kr.

Anklagemyndigheden har påstået frifindelse. Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om, at erstatningssøgende selv skal bære de omkostninger, der er forbundet med sagens indbringelse for retten.

Anklagemyndigheden har ikke bestridt opgørelsen af kravet.

Sagens oplysninger

E var i tiden fra den 16. september 2017 kl. 15.12 til den 8. maj 2018 kl. 15.25 anholdt og varetægtsfængslet under isolation som sigtet for overtrædelse af

"straffelovens § 245, stk. 1, legemsangreb af særlig farlig karakter, ved den 5. september 2017 kl. 18.35 på Tankstation1 i Brabrand, i forening med 2 pt. ukendte mandspersoner, ved at have været den styrende person i et overfald, hvor F blev slået adskillige gange med baseballbat, samt fik 2 dybe knivstik i sit venstre lår".

Anholdelsen af E skete på baggrund af overvågningsvideoer fra gerningsstedet samt kildeoplysninger. Den 21. september 2017 blev kildeoplysningerne underbygget af en rapportforklaring fra forurettede, som oplyste, at "det med 100% sikkerhed var E, der var bagmanden eller chefen for overfaldet imod ham".

E afgav den 16. september 2017 forklaring til politirapport. Af afhøringsrapporten, som ikke er gennemlæst og underskrevet, fremgår blandt andet:

"...

Sigtede fik gennemset billedserien og sekvenserne og sekvenserne fra Tankstation1 i forbindelse med overfalde den 5/9-17 kl. 18.35.

Sigtede blev gjort bekendt med den forklaring som F havde afgivet til sagen, omkring at det var sigtede, der havde været den styrende person i overfaldet. Sigtede erkendte, at han havde været til stede, men han havde bare villet hjælpe F. Sigtede ville ikke sige noget om, hvorfor han og F skulle mødes på tanken, og om hvad de skulle snakke om.

Sigtede erkendte, at han var den person, som der var "gul pil/gul cirkel omkring" i bilaget "rapport vedr. overvågning Tankstation1 på gerningstidspunktet.

Sigtede blev kort vedr. billedserien foreholdt, at man kunne se, at han havde skubbet til F, så han faldt ned på jorden; dette nægter han.

Han blev foreholdt, at han havde holdt ham fast i hans højre ærme; sigtede havde haft fat i F, og han kunne ikke fortælle flere detaljer om dette. Sigtede havde dog måske haft fat i F, men han havde ikke gjort ham noget.

Sigtede blev foreholdt, at der jf. billederne ser ud til, at sigtede havde skældt ud på F, og at han havde råbt og peget ad ham. Sigtede oplyste hertil at det var sådan, at han snakkede og talte.

Sigtede nægtede at være med til overfaldet. Sigtede mente, at det var F's familie, der var skyld i det hele, og at det var dem, der havde overfaldet ham.

Sigtede forklarede herefter omkring det skete;

Sigtede forklarede, at der havde været en masse interne problemer i F's familie. Det var så blevet sådan, at det var sigtede, der skulle hjælpe F med disse problemer. Det drejede sig om, at F havde stjålet 85.000 kroner fra sin familie. Sigtede ville ikke forklare mere om dette i detaljer, idet han så ville blive udsat for noget slemt.

Sigtede havde været med den dag, hvor F havde stjålet disse penge. Det var sket 4-5 dage tidligere, og de havde været i en spillehal. F havde taget en taske med disse penge, og de var kørt sammen.

Der var så sket det, at F's familie var blevet sure på F, og så havde F havde brug for sigtede, idet han vidste, at sigtede var bokser.

Sigtede havde været til en masse møder med F's familie, hvor der var blevet snakket om problemet. Sigtede ville bare hjælpe med at klare problemerne.

...

Sigtede blev bedt om at forklare, hvad der så skete ude på tankstationen, men sigtede forklarede, at han var i chok og han kunne ikke huske noget, om hvad der skete.

..."

E blev den 17. september 2017 fremstillet i grundlovsforhør. Han ønskede ikke at afgive forklaring under grundlovsforhøret. Han blev varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 og nr. 3. Af præmisserne fremgår blandt andet:

"Efter de foreliggende oplysninger, herunder det omfattende billedmateriale fra episoden, hvor sigtede har erkendt, at han er en af personerne, sammenholdt med fund i sigtedes lejlighed af tøj og en kniv, der kan være anvendt ved episoden, er der begrundet mistanke om, at sigtede er skyldig i det påsigtede forhold.

..."

E blev ved dom af 8. maj 2018 afsagt af Retten i Aarhus frifundet for den rejste tiltale.

Retten begrundede frifindelsen således:

"...

Forhold 1

Forurettede F har forklaret, at han forud for gerningstidspunktet ikke kendte tiltalte E, som han dog havde set nogle få gange, og som han samme dag mødte ved en shawarmabar. F har endvidere forklaret, at han havde et uvenskab med E, men også med en anden gruppering af mennesker. F omtalte ikke E, da han første gang afgav forklaring til politiet, men han angav E som en mulig gerningsmand, da han 14 dage senere på ny afgav forklaring til politiet, efter at være blevet forevist fotos fra gerningsstedet.

F fremstår ved vidneafhøringen i retten reelt uden nogen erindring om hændelserne op til og omkring gerningstidspunktet. F's forklaring om, at han på den ene side ikke kender E, men på den anden side har et økonomisk uvenskab med denne fremstår endvidere selvmodsigende og utroværdig.

F har ikke i retten kunnet forklare nærmere om E's rolle i forhold 1, ud over hvad han mener at kunne udlede af de sekvenser fra videoovervågningen, der blev afspillet i retten.

...

Vidnet V1 har ligeledes i retten været tilbageholdende med at definere E's rolle i forløbet, men har blandt andet adskillige gange forklaret, at E flere gange sagde eller råbte til overfaldsmændene, at de skulle stoppe.

...

Der er ikke udover de tiltaltes nationalitet og eksisterende venskab ført bevis for en forudgående planlægning mellem de to tiltalte. Der er således ikke fremlagt historiske teleoplysninger fra nogen af de to mobiltelefoner, der blev beslaglagt ved tiltalte E i forbindelse med dennes anholdelse, ligesom der ikke er foretaget dna-undersøgelser af den skimaske og de grå bukser svarende til den kølle-svingende gerningsmands beklædning som blev fundet hos E .

Der har for domsmændsretten været afspillet flere sekvenser optaget ved videoovervågningen ved Tankstation1 i Brabrand. Der kan ikke heraf med den til domfældelse fornødne sikkerhed udledes noget om, hvorvidt E's handlinger bundede i et ønske om at beskytte F eller om at udsætte denne for yderligere overgreb.

...

På denne baggrund frifindes E både som direkte gerningsmand og som gerningsmand i henhold til forudgående planlægning med de udøvende gerningsmænd. Retten har herved tillige lagt vægt på, at E i modsætning til de udøvende gerningsmænd, han efter anklagerens procedure skulle have "bestilt" til overfaldet fremstod uden maskering. Endelig har retten lagt vægt på, at det ikke efter de afgivne forklaringer kan anses for bevist, at E havde mulighed for at tilkalde overfaldsmændene, således at de ankom umiddelbart efter F's ankomst til stedet

..."

E fremsatte den 25. maj 2018 krav om erstatning for varetægtsfængslingen.

Den 11. september 2018 traf Statsadvokaten afgørelse i sagen. Af afgørelsen fremgår:

"...

Sagsforløb

Det fremgår af sagen, at Deres klient blev anholdt den 16. september 2017 kl. 15.12 at Østjyllands Politi, sigtet for overtrædelse af straffelovens § 245 i forbindelse med et overfald den 5. september 2017 på Tankstation1 i Brabrand.

Det fremgår af videoovervågning fra stedet, at forurettede blev overfaldet af to personer bevæbnet med en kniv og et baseballbat. Det fremgår endvidere, at Deres klient var vred og ophidset, og at han diskuterede med forurettede og de øvrige tilstedeværende. Det fremgår desuden, at han tog fat i forurettedes trøje og skubbede ham, ligesom han kommunikerede med gerningsmændene mens volden stod på, ligesom han forlod gerningsstedet i samme retning som gerningsmændene kort efter, at volden fandt sted.

Deres klient blev afhørt den 16. september 2017 kl. 21.40 til 23.10 på Aarhus Politigård. Han erkendte at have været til stede på gerningsstedet. Deres klient blev blandt andet foreholdt, at han

havde holdt fast i forurettedes højre ærme. Hertil forklarede Deres klient, at han havde haft fat i forurettede, men at han ikke kunne fortælle flere detaljer om dette. Endvidere forklarede han, at han måske havde haft fat i forurettede, men at han ikke havde gjort ham noget.

Da Deres klient blev foreholdt billeder fra gerningsstedet, hvor det så ud til, at han havde skældt ud på forurettede, og at han havde råbt og peget af ham, svarede Deres klient, at det var sådan, han talte.

Deres klient blev herefter bedt om at forklare, hvad der skete på gerningsstedet. Deres klient forklarede, at han var i chok og ikke kunne huske noget om, hvad der skete på gerningsstedet.

Ved Retten i Aarhus' dom af 8. maj 2018 blev Deres klient frifundet. Deres klient forklarede blandt andet, at han havde forsøgt at stoppe overfaldet. Deres klient blev løsladt kl. 15.25.

...

Begrundelse for nægtelse af erstatningskravet

Begrundelsen for min afgørelse er, at Deres klient efter min opfattelse har udvist egenskyld og selv har givet anledning til det straffeprocessuelle indgreb i sagen i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes.

Jeg har især lagt vægt på, at Deres klient var til stede ved overfaldet af forurettede, at han havde fat i forurettede, og at han råbte og pegede af ham under forløbet, ligesom han forlod gerningsstedet i samme retning som gerningsmændene kort efter at volden havde fundet sted.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at Deres klient under afhøringen den 16. september 2017 blandt andet erkendte, at han havde haft fat i forurettede, men at han ikke kunne fortælle flere detaljer herom, ligesom han forklarede, at han ikke kunne huske, hvad der skete på gerningsstedet, idet han var i chok.

Det er min opfattelse, at Deres klients handlinger og forklaringer var egnede til at skabe en væsentlig tvivl om Deres klients rolle i forløbet. Deres klient har således udvist en sådan grad af uforsigtighed, at der må påregnes nærliggende risiko for anholdelse.

Jeg finder således, at Deres klient har udvist en mistankepådragende adfærd, der i den konkrete sag må påregnes at medføre risiko for frihedsberøvelse.

..."

E påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, som den 16. november traf følgende afgørelse i sagen:

"...

Jeg har besluttet ikke at ændre statsadvokatens afgørelse. Det betyder, at Deres klient ikke kan få erstatning for frihedsberøvelse.

Begrundelse

Jeg er enig i statsadvokatens begrundelse for at nægte erstatning, herunder at Deres klient har udvist egen skyld, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3. Jeg kan derfor henvise til begrundelsen i statsadvokatens afgørelse.

betænkning nr. 801/1977, s. 31-33 er listet en række tilfældegrupper til belysning af rækkevidden af egen skylds-begrebet i retsplejelovens § 1018 a, stk. 3. Her nævnes blandt andet, at sigtede udviser en mistankepådragende adfærd samt den situation, hvor sigtede har en særlig anledning til at rense sig for mistanke.

På baggrund af blandt andet videoovervågningen fra Tankstation1, finder jeg, at Deres klient havde en særlig anledning til at rense sig for en konkret mistanke i sagen. Dette gælder desuagtet, at Retten i Aarhus ved dom af 8. maj 2018 fandt, at Deres klients rolle ved overfaldet på F ikke med sikkerhed kunne udledes af videoovervågningen.

I denne sag har Deres klient ved afhøring den 16. september 2017 erkendt, at han var til stede ved tankstationen på gerningstidspunktet han ville imidlertid ikke udtale sig om, hvorfor han og F skulle mødes tankstationen og hvad de skulle tale om. Han har endvidere erkendt at have holdt fast i F's trøje, men ikke ønsket at komme med flere detaljer herom. Ved grundlovsforhør af 17. september 2017 ønskede Deres klient ikke at afgive forklaring. Jeg finder på denne baggrund ikke, at Deres klient i tilstrækkelig grad har forsøgt at rense sig for den konkrete mistanke, som var rettet imod ham.

På baggrund af de af statsadvokaten anførte forhold samt ovenstående finder jeg således, at det må stå for Deres klient som en påregnelig følge af hans adfærd, at han kunne blive udsat for anholdelse og varetægtsfængsling som sket. Jeg finder derfor, at Deres klient har udvist egen skyld, hvorfor der ikke er grundlag for at yde Deres klient erstatning.

Jeg finder ikke, at det af Dem anførte, herunder Deres henvisning til TfK 2011.565, kan føre til et andet resultat, idet der er tale om et konkret skøn i den enkelte sag.

Sagen er indbragt for retten ved statsadvokatens tilkendegivelse af 14. marts 2019.

Parternes synspunkter

Anklagemyndigheden har til støtte for sin påstand gjort gældende, at E har udvist egen skyld og selv har givet anledning til varetægtsfængslingen i sagen i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

E har til støtte for sin påstand om erstatning gjort gældende, at E ikke har udvist egen skyld. Han har ikke modvirket politiets efterforskning. Han har afgivet forklaring i sagen allerede den 16. september 2017, da han blev anholdt. Under forklaringen erkendte han, at han havde været på stedet. Han har ikke senere ændret sin forklaring.

Rettens begrundelse og afgørelse.

Af overvågningsvideoerne fra gerningsstedet fremgår, at E spillede en væsentlig rolle under episoden, omend det ikke ved sagens afgørelse med sikkerhed har kunnet udledes, om hans handlinger bundede i et ønske om at beskytte F eller om at udsætte denne for yderligere overgreb.

Under politiafhøringen den 16. september 2017 ønskede E ikke at udtale sig om, hvorfor han og F skulle mødes ved tankstationen, og hvad de skulle tale om. Han erkendte at have holdt fast i F's trøje, men kunne ikke fortælle flere detaljer om dette. Han forklarede, at han var i chok og ikke kunne huske noget om, hvad der skete på gerningsstedet. Han forklarede, at der var en masse interne problemer i F's familie, og at han skulle hjælpe F i forbindelse med disse problemer.

E ønskede ikke at afgive forklaring under grundlovsforhøret og afgav i det hele taget ikke yderligere forklaring før under hovedforhandlingen den 8. maj 2018.

E har ved sine handlinger under episoden og ved sin efterfølgende uklare forklaring om, hvad der foregik, udvist mistankepådragende adfærd i en sådan grad, at han måtte påregne at det kunne medføre en risiko for frihedsberøvelse. E har således selv givet anledning til varetægtsfængslingen, hvorfor anklagemyndighedens frifindelsespåstand tages til følge.

Thi kendes for ret:

Anklagemyndigheden frifindes.

E skal betale sagens omkostninger.

Tina van Steen

.....

Vestre Landsrets 13. afdelings DOM - 8. december 2021 - S-0604-20

(dommerne Hanne Harritz Pedersen, Anders Raagaard og Lisette Ørnskov Top (kst.) med domsmænd)

Anklagemyndigheden mod E , født februar 1994, (advokat Rasmus Amandusson, Aalborg)

Retten i Aarhus har den 2. marts 2020 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 5-3137/2019).

Påstande

E har gentaget sin påstand for byretten om erstatning.

Anklagemyndigheden har endeligt påstået stadfæstelse, subsidiært at den del af kravet, der først er fremsat den 24. februar 2020, og som udgør 32.750 kr., afvises som fremsat for sent.

Supplerende oplysninger

Der er også for landsretten foretaget afspilning af videooptagelser fra Tankstation1 i Brabrand.

Det er oplyst, at varetægtsfængslingen af E ikke er sket i isolation.

Landsrettens begrundelse og resultat

Erstatningssøgende, E, blev ved anklageskrift af 29. november 2017 tiltalt bl.a. for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. til dels § 21, vedrørende et overfald den 5. september 2017 på Tankstation1 i Brabrand. Ved Retten i Aarhus' dom af 8. maj 2018 blev han frifundet for overfaldet, men blev for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer idømt en bøde på 3.000 kr. E var under sagen frihedsberøvet i perioden fra den 16. september 2017 til den 8. maj 2018.

Da E ikke fuldt ud blev frifundet, skal spørgsmålet om erstatning behandles efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, og det er i den forbindelse ubestridt, at der består et klart misforhold mellem på den ene side frihedsberøvelsen og på den anden side den idømte straf.

Der skal derfor som udgangspunkt ydes erstatning for frihedsberøvelsen, og spørgsmålet er herefter, om der er grundlag for at nedsætte eller nægte denne som følge af egen skyld, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Af videoovervågningen ved Tankstation1 i Brabrand fremgår, at E var til stede, da F blev overfaldet, og at han i den forbindelse optrådte ophidset og aggressivt og på et tidspunkt tog fat i F. Af videoovervågningen fremgår endvidere, at E efter overfaldet forlod stedet i samme retning som gerningspersonerne. E havde på den baggrund en særlig anledning til at forklare nærmere om episoden og til at forsøge at rense sig for mistanken om, at han havde deltaget i overfaldet. Ved afhøringen hos politiet den 16. september 2017 forklarede E, at han havde villet hjælpe F, men han ville ikke forklare nærmere om baggrunden for, at de skulle mødes, eller om hvorfor han på et tidspunkt havde haft fat i F.

På denne baggrund og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at E i forbindelse med overfaldet og ved sin efterfølgende uklare forklaring til politiet, udviste en sådan mistankepådragende adfærd, at det var påregneligt for ham, at det kunne medføre en risiko for frihedsberøvelse. E

har således selv givet anledning til varetægtsfængslingen, herunder dennes udstrækning, og det tiltrædes derfor, at han i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 3, ikke er berettiget til erstatning efter § 1018 a, stk. 2.

Landsretten stadfæster derfor byrettens dom.

E skal betale sagsomkostningerne for landsretten.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

E skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Hanne Harritz Pedersen

Anders Raagaard

Lisette Ørnskov Top
(kst.)